

Nr 334.

Av herr **Petersson, Knut, m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.*

För att möta de menliga konsekvenser för svensk mejerihantering och svenskt jordbruk, en begränsning av smörimporten i de viktigare importländerna skulle medföra, ha i proposition nr 227 föreslagits vissa beredskapsåtgärder, vilka väsentligen syfta till att möjliggöra en utjämning av prisdifferensen mellan smör och margarin för att på denna väg öka smörförbrukningen på margarinets bekostnad. Såsom i propositionen närmare påvisas, torde detta syfte kunna vinnas, därest detaljpriset å de mest efterfrågade margarinkvaliteterna bringas upp i ett pris av 1 krona 50 öre, medan smörpriset i minut sänkes till cirka 2 kronor 40 öre. Även efter vår mening lär en prisutjämning av denna omfattning vara tillräcklig för att tillförsäkra smöravsättningen erforderligt stöd, och jämväl efter vår uppfattning bör därför tillses, att effektiva medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att under angivna omständigheter genomföra en dylik prissättningspolitik.

Trots denna inställning synes emellertid svårt att förstå, varför vid sidan om den redan nu tillämpade och fullt tillfyllestgörande accisbeskattningen nya komplicerade och säkerligen ytterst svårhanterliga regleringsåtgärder skola tillskapas, helst den nya regleringen endast är avsedd att användas under speciella förutsättningar. Med utgångspunkt från att margarinaccisen bör bibehållas vid oförändrat högsta belopp å 50 öre för kilogram, har nämligen i propositionen erinrats därom att, därest priserna å margarinindustriens råvaror mera avsevärt sjunka, det icke vore möjligt att medelst margarinbeskattningen lämna det inhemska smörpriset oförändrat stöd samt förhindra osund spekulation i det högre smörpriset inom landet. För detta särskilda fall har därför föreslagits att införa en importreglering med avgiftsbeläggning ej blott av margarin och konsthett utan även av margarinindustriens råvaror och de produkter, varav dessa framställas.

För bedömande av här berörda fråga torde till en början förtjäna understrykas, att den antydda eventualiteten av ett mera avsevärt prisfall å margarinindustriens råvaror icke bör tilläggas större vikt än den förtjänar. Visserligen ha hithörande varor sedan december månad förlidit år undergått en betydande prisstegring, och det är ej heller uteslutet, att en återgång i denna prisrörelse är att emotse. Men samtidigt måste uppmärksammas, att denna prishöjning ännu icke påverkat de inhemska

margarinpriserna, i det att dessa sedan juni månad 1934 varit oförändrade. De nuvarande margarinpriserna korrespondera sålunda på intet sätt mot den nuvarande prisnivån å margarinindustriens råvaror utan äro fastmera avpassade efter det prisläge, som var rådande, innan nämnda prishausse tog sin början. Vid denna tidpunkt hade emellertid råvarupriserna sjunkit osedvanligt lågt, och rätt besett förhåller det sig därför så, att en sänkning av margarinpriserna under deras nuvarande nivå, d. v. s. under 1 krona à 1 krona 40 öre per kilogram, exklusive skatt, icke lär vara att förvänta, med mindre nuvarande råvarupriser ej blott närma sig nämnda bottenläge utan än ytterligare underskrida detsamma. Visserligen är denna möjlighet icke otänkbar, men redan med hänsyn till dess jämförelsevis ringa sannolikhet synes kunna ifrågasättas, huruvida fog finnes att endast av denna anledning utbygga det nuvarande regleringssystemet med en helt ny och artskild regleringsapparat. Enligt vår mening vore fastmera välbetäckt att även i detta fall använda accisbeskattningen som prisregulator, vilket enkelt nog skulle kunna vinnas, därest Kungl. Maj:t lämnas bemyndigande att under här antagna omständigheter höja accisen utöver dess eljest medgivna högsta belopp å 50 öre med det ytterligare belopp, som kan vara erforderligt för att bibehålla margarinpriset vid dess avsedda läge å 1 krona 50 öre. Med denna anordning vinnes för mjölkproducenternas vidkommande samma resultat som genom en importreglering och vad konsumenterna angår torde det för deras del vara likgiltigt, huruvida den eftersträfvade prishöjningen åstadkommes genom en ytterligare accisbeskattning eller genom för ändamålet å råvarorna uttagna licensavgifter.

Vid närmare eftersyn visar sig emellertid, att en importreglering av den art och omfattning, som här ifrågasatts, icke blott är opåkallad utan jämväl svårskött samt därjämte för sitt ändamål onödigt betungande och mindre effektiv. För sin tillverkning använder margarinindustrien många olika råvaror i olika kvaliteter, vilka i stor utsträckning kunna ersätta varandra, och då prisutvecklingen för dessa varuslag icke förlöper parallellt och på grund av växlande säljarenoteringar icke utan ingående branschkännedom kan överblickas, torde härav vara tydligt, att regleringsmyndigheten ofta nog kommer att ställas inför avsevärda svårigheter, särskilt då det gäller att bedöma råvarumarknadens läge samt de prisförhållanden i övrigt, som äro av konstitutiv vikt för regleringens genomförande. — Med de hastiga och mången gång starka prisväxlingar, margarinindustriens råvaror äro underkastade, följer vidare, att importavgifterna — på sätt också i propositionen blivit förutsatt — från tid till annan måste ändras efter marknadens växlingar. En sådan reglering av avgifterna torde dock komma att stöta på betydande svårigheter bland annat av det skäl att råvaruanskaffningen vid margarin- och oljefabrikerna är väsentligen olika. Medan de fabriker, som använda raffinerade oljor, på kort sikt kunna täcka sitt råvarubehov i Europa, äro

oljefabrikerna liksom de margarinfabriker, vilka själva raffinera oljan, hänvisade till att minst 2 å 3 månader före införseln inköpa sina råvaror från produktionsorterna i Indien och Fjärran Östern. Under denna melantid kunna priserna undergå avsevärda förändringar, och då en avgiftsreglering, avvägd efter dessa olika förhållanden, icke alltid lär vara möjlig, torde knappast kunna förväntas, att den därmed avsedda verkan tillfullo står att vinna. I varje fall måste räknas med att konkurrensläget olika fabriker emellan kan komma att förryckas, varjämte ej heller är uteslutet, att de fabriker, som nu hämta sina oljor från produktionsländerna, för att gardera sig mot oförutsebara växlingar i importavgifterna finna en fördel i att till förfång för svensk sjöfart täcka sitt råvarubehov från mera närliggande inköpskällor.

Emellertid stanna olägenheterna av en importreglering icke härvid. Som bekant användas de av margarindustrien förädlade råvarorna i oraffinerat skick även för framställning av vissa andra produkter, såsom såpa och tvål, men då avsikten icke är att fördyra jämväl dessa varor, måste uppenbarligen sådana anordningar träffas, att importerade eller inom landet tillverkade oljor, avsedda för andra ändamål än margarintillverkning, befrias från avgifter, eller, där detta tillvägagångssätt av tekniska eller andra skäl icke är framkomligt, att för dylika varor erlagda avgifter restitueras. I vilket fall som helst kommer importregleringen att gå ut över industrier och företag, vilka icke varit avsedda att därav beröras och vilka jämväl, därest accisbeskattningen anlitas, kunna hållas utanför och icke behöva betungas med de deklarationer, kontrollanordningar m. m., som vid en importreglering äro ofrånkomliga. Därtill kommer att regleringen och avgiftsbeläggningen för att få avsedd verkan måste utsträckas att omfatta även de oljefrukter, copra, sojabönor m. m. varav margarindustriens råvaror framställas. Såsom naturligt är kommer regleringssystemet härigenom att än ytterligare kompliceras, enär det härvid måste tillses, att de å oljefrukterna uttagna avgifterna icke drabba sådana därav framställda oljor, som äro avsedda att avsättas bland annat till tvättmedelsindustrien. För detta syfte måste restitutionsförfarandet på lämpligt sätt tillrättaläggas, varvid vissa svårigheter för fastställande av en riktig rendementsberäkning icke torde utebliva.

Till de olägenheter, som sålunda ofrånkomligen äro förknippade med en importreglering, kommer än vidare, att det därmed avsedda syftet åtminstone för närvarande icke lär stå att vinna. Enligt den med Storbritannien och Irland den 15 maj 1933 träffade handelsöverenskommelsen torde nämligen Sverige vara förhindrat att ifråga om en av margarindustriens viktigare råvaror, nämligen bomullsfröolja (tulltaxenr 113), under avtalstiden vidtaga sådana ingripanden, som för importregleringens genomförande äro erforderliga. Då för margarindustriens vidkommande något hinder icke lär möta att vad de flytande oljorna beträff-

far helt övergå till användning av denna råvara, synes därför böra räknas med, att importregleringen, så länge nämnda handelsöverenskommelse fortbestår, för sitt ändamål kan bli ineffektiv.

Då sålunda det med importregleringen avsedda syftet bättre och säkrare vinnes genom accisbeskattning med de modifikationerna därutinnan, som ovan antytts, få vi hemställa,

att det under punkt 2 i proposition nr 227 av Kungl. Maj:t begärda bemyndigandet att för tiden till och med den 30 juni 1937 vidtaga åtgärder för reglering av införseln av margarin, konstister och fett-emulsioner samt av råvaror för margarinindustrien och ämnena, varav dessa framställas, av riksdagen icke måtte bifallas, samt

att riksdagen i stället måtte medgiva, att Kungl. Maj:t må, därest margarinpriset å de vanligast förekommande margarinsorterna, exklusive skatt, skulle sjunka under 1 krona per kilogram, vidtaga dels sådan höjning av margarinaccisens högsta belopp, som är erforderlig för att upprätthålla margarinpriset vid nämnda nivå, dels också den höjning av margarintullen, som härav blir påkallad.

Stockholm den 25 april 1935.

Knut Petersson.

Nils Gabrielsson.

Gösta Rahmn.

Nils Swartling.

Em. Bjurström.